

MECHWART ANDRÁS

1834. december 6-án született a bajorországi Schweinfurtban Mechwart András gépészmérnök és feltaláló, a magyar ipartörténet egyik legjelentősebb képviselője, akinek műszaki pályája összefonódott a **Ganz Ábrahám** által 1845-ben létrehozott Ganz-gyárral.

Mechwart szegény családban nőtt fel, ezért csak elemi iskolába volt lehetősége járni, majd inas lett egy helyi lakatos mellett. A lakatosvizsgáján készített Chubb-zárja azonban olyan jól sikerült, hogy ösztöndíjat kapott az augsburgi politechnikumba, ahol 1855-ben mérnöki oklevelet szerzett. A frissen végzett szakember Nürnbergben, egy gépgyárban kapott állást. Négy évig hidak, vasúti kocsik és malomipari gépek gyártásával foglalkozott. 1859-ben véletlenül került Magyarországra, ahol az augsburgi származású barátja, Eichleiter Antal közvetítésével találkozott Ganz Ábrahámmal, aki munkát kínált a fiatal és tehetséges mérnöknek.

Mechwart élt a lehetőséggel és pontosan a 25. születésnapján kezdte meg szakmai pályafutását Ganz budai öntödéjében, és a következő 40 évben a gyár mérnöke, üzem- és üzletvezetője, majd legvégül vezérigazgatója lett. Mechwart belépése után több javítást, műszaki ésszerűsítést hajtott végre az üzem berendezésein. A hazai vasútépítkezések megkezdésével a gyár is erőteljes fejlődésnek indult, hiszen kiváló minőségű kéregöntésű vasútkerekeket gyártott. Ganz új telkeket vásárolt, új öntödét építettek, és

nagy kazánházat létesítettek. Mechwart egyre nagyobb szerepet játszott az 1867-ben már öntödére, gépműhelyre, lakatos-, kovács-, valamint mintasztalos-műhelyre tagozódott gyár életében, ami ekkor már 371 munkásnak adott megélhetést. Ganz Ábrahám 1867 decemberében bekövetkezett halála után a gyár a Ganz és Társa nevet vette fel, Eichleiter Antalt, Keller Ulrikot valamint Mechwartot bízták meg a vezetésével. Két évvel később azonban a Svájcban élő örökösök eladták a gyárat, így az átszervezés után a Ganz és Társa Vasöntő és Gépgyár Rt.-nél Mechwart a műszaki igazgató pozíciót látta el. 1874-től, a válságot követően az egyedül maradt Mechwart vezérigazgató lett, segítségével a gyár a századfordulóra öt telephelyes nagyvállalattá nőtte ki magát. Mechwart András leghíresebb műszaki találmánya a kéregöntésű hengersizék, amellyel a hazai malomipart virágoztatta fel.

Mechwart már az 1878-as párizsi világiállítás előtt felismerte az elektromosság jelentőségét. 1878-ban hozta létre a Kacska utcában azt a kis villamossági műhelyt, amelynek megszervezésével **Zipernowsky Károlyt** bízta meg. Később itt dolgozott **Déri Miksa** és **Bláthy Ottó** is, akik hozzájárulásukkal és szakmájuk iránti elhivatottságukkal Európa első villamossági gyáranak kifejlesztéséhez segítették hozzá a Ganz-gyárat.

1884-ben Déri és Zipernowsky öngerjesztésű váltakozó áramú dinamóját óriási érdeklődés mellett kezdték el gyártani. Még ebben az évben Déri, Bláthy és Zipernowsky szabadalmaztatta a transzformátort.

Az 1890-es évek elején kezdtek foglalkozni a gyárban a villamos vontatással, a tervezéssel és megépítéssel Kandó Kálmánt bízta meg, aki 1895-től az elektromos osztály vezetőjének nevezett ki.

Kisebbségi jelentőségű találmányai még a Mechwart-féle villamos motoros fadöntő gép és az oldható tengelykapcsoló. Mechwart érdeme, hogy megbízásával **Csonka János** és **Bánki Donát** megannyi gáz- és petróleummotort fejlesztett ki 1889 és 1896 között, valamint 1893-ban megszületett a karburátor.

Mechwart hazai pályafutását keretbe foglalta, mivel 1899. december 6-án, 65. születésnapján, a gyárban eltöltött 40 év után nyugdíjba vonult. 1907. június 14-én bekövetkezett haláláig külső szakértőként dolgozott a vállalatnál.

Források:

<http://tudosnapar.kfki.hu/historia/egyen.php?namenev=mechwart>
<http://www.szttnh.gov.hu/hu/magyar-feltalalok-es-talalmanyaik/mechwart-andras>
<http://mek.oszk.hu/00300/00355/html/ABC09732/10265.htm>
<http://tudosnapar.kfki.hu/m/e/mechwart/mechwartpant.html>
<http://magyar-irodalom.elte.hu/ezredveg/0111/01113.html>

